

ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ З УПРАВЛІННЯ ЗОНОЮ ВІДЧУЖЕННЯ
**ЧОРНОБИЛЬСЬКИЙ РАДІАЦІЙНО - ЕКОЛОГІЧНИЙ
БІОСФЕРНИЙ ЗАПОВІДНИК**

НАКАЗ

від 01 03 20 23 р.

с/мт Іванків

№ 20-09

Про затвердження Положення
про впровадження системи енергетичного
менеджменту в Чорнобильському
радіаційно-екологічному біосферному
заповіднику

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2021 року №1460 «Про впровадження систем енергетичного менеджменту», керуючись Указом Президента України від 16 червня 1999 року №662/99 «Про заходи щодо скорочення енергоспоживання бюджетними установами, організаціями та казенними підприємствами», розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2017 року №732-р «Про затвердження плану заходів із впровадження систем енергетичного менеджменту в бюджетних установах», з метою впровадження та функціонування системи енергетичного менеджменту в Чорнобильському радіаційно-екологічному біосферному заповіднику (далі – Заповідник)

н а к а з у ю:

1. Затвердити нову редакцію Положення про впровадження системи енергетичного менеджменту в Чорнобильському радіаційно-екологічному біосферному заповіднику (далі – Положення), що додається.

2. Особі, відповідальній за організацію ефективного використання енергії/енергетичних ресурсів та комунальних послуг в Заповіднику (Леоніду РИБАЛКО) прийняти до виконання Положення, затвержене цим наказом.

3. Визнати таким, що втратив чинність, наказ від 05.12.2022 № 103-од «Про впровадження систем енергетичного менеджменту в Чорнобильському радіаційно-екологічному біосферному заповіднику».

3. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Директор

Олександр ГАЛУЩЕНКО

ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ З УПРАВЛІННЯ ЗОНОЮ
ВІДЧУЖЕННЯ

**ЧОРНОБИЛЬСЬКИЙ РАДІАЦІЙНО-ЕКОЛОГІЧНИЙ
БІОСФЕРНИЙ ЗАПОВІДНИК**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Чорнобильського радіаційно-
екологічного біосферного
заповідника

від 01.03. 2023 р. № 20-09

ПОЛОЖЕННЯ

**про впровадження системи енергетичного менеджменту
в Чорнобильському радіаційно-екологічному
біосферному заповіднику**

с.м.т Іванків
2023

I. Загальні положення

1.1. Положення про впровадження системи енергетичного менеджменту в Чорнобильському радіаційно-екологічному біосферному заповіднику (далі - Положення) розроблено відповідно до Закону України від 21 жовтня 2021 р. №1818-IX «Про енергетичну ефективність», постанови Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2021 року № 1460 «Про впровадження енергетичного менеджменту», Указу Президента України від 16 червня 1999 року №662/99 «Про заходи щодо скорочення енергоспоживання бюджетними установами, організаціями та казенними підприємствами», розпорядження Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2017 року №732-р «Про затвердження плану заходів із впровадження систем енергетичного менеджменту в бюджетних установах».

1.2. Положення визначає механізми та принципи впровадження системи енергетичного менеджменту у Чорнобильському радіаційно-екологічному біосферному заповіднику (далі – Заповідник) та встановлює вимоги до:

- 1) етапів впровадження системи енергетичного менеджменту;
- 2) організаційної структури та механізмів впровадження системи енергетичного менеджменту;
- 3) енергетичної політики та забезпечення її реалізації Заповідником;
- 4) енергетичного планування, що здійснюється Заповідником;
- 5) процедур реалізації обов'язкових повноважень щодо енергетичного планування, функціонування (поточного управління) систем енергетичного менеджменту;
- 6) моніторингу та оцінки показників діяльності та забезпечення поліпшення системи енергетичного менеджменту;
- 7) формування, ведення та оприлюднення національної бази даних енергетичних та експлуатаційних характеристик будівель Заповідника, обміну інформацією з іншими електронними системами.

II. Мета, цілі впровадження та функціонування системи енергетичного менеджменту

2.1. Система енергетичного менеджменту запроваджуються з метою забезпечення в Заповіднику:

- 1) ефективного споживання енергії/енергетичних ресурсів та комунальних послуг;
- 2) раціонального використання коштів на оплату енергії/енергетичних ресурсів та комунальних послуг, впровадження заходів з енергоефективності та інших витрат;
- 3) підвищення рівня енергетичної ефективності у будівлях та зменшення викидів CO₂;

4) створення та функціонування механізмів матеріального стимулювання працівників до ефективного використання енергії/енергетичних ресурсів та комунальних послуг;

5) своєчасної сертифікації енергетичної ефективності будівель (за наявності бюджетного фінансування).

3.2. Досягнення мети впровадження системи енергетичного менеджменту здійснюється Заповідником, зокрема, шляхом впровадження в установі енергетичної політики та енергетичного планування.

3.3. Результатом функціонування механізму енергетичного планування є, зокрема, План діяльності системи енергетичного менеджменту, яким визначаються операційні цілі системи енергетичного менеджменту Заповідника, спрямовані на досягнення індикативних цілей, та інші необхідні відомості.

III. Етапи впровадження систем енергетичного менеджменту в Заповіднику

3.1. З метою початку впровадження систем енергетичного менеджменту директор Заповідника, який є відповідальним за систему енергетичного менеджменту, приймає рішення про початок впровадження системи енергетичного менеджменту в установі.

3.2. Директор розпорядчим документом призначає особу, відповідальну за організацію ефективного використання енергії/енергетичних ресурсів та комунальних послуг в Заповіднику (далі – енергоменеджер).

3.3. Система енергетичного менеджменту повинна відповідати вимогам, установленим постановою Кабінету Міністрів України від 23.12.2021 №1460 « Про впровадження системи енергетичного менеджменту».

3.4. Директор Заповідника забезпечує розроблення та затвердження організаційно-розпорядчих документів, які регламентують виконання функцій системи енергетичного менеджменту, зокрема, посадової інструкції енергоменеджера.

3.5. Система енергетичного менеджменту повинна охоплювати такі сфери діяльності Заповідника:

- експлуатація та утримання будівель та споруд;
- управління персоналом та провадження адміністративно-господарської діяльності;
- публічні закупівлі енергоспоживчої продукції (товарів) та послуг, пов'язаних із споживанням енергії;
- збір та внесення даних для бази даних будівель.

3.6. Під час впровадження та забезпечення функціонування системи енергетичного менеджменту у Заповіднику енергоменеджер у своїй роботі керується вимогами:

- ДСТУ ISO 50001:2020 (ISO 50001:2018, IDT) “Системи енергетичного менеджменту. Вимоги та настанова щодо використання”;

- ДСТУ ISO 50004:2016 (ISO 50004:2014, IDT) “Системи енергетичного менеджменту. Настанова щодо впровадження, супровід та поліпшення системи енергетичного менеджменту”, в тому числі під час прийняття рішень про розширення цілей та завдань систем енергетичного менеджменту понад обсяги, передбачені цим Положенням.

3.7. За рішенням директора Заповідника може проводитися сертифікація відповідності системи енергетичного менеджменту національним стандартам. Така сертифікація є добровільною та проводиться органом з оцінки відповідності відповідно до законодавства.

IV. Організаційна структура та обов'язки відповідальної особи за впровадження і функціонування систем енергетичного менеджменту в Заповіднику

4.1. Забезпечення функціонування систем енергетичного менеджменту в Заповіднику здійснює енергоменеджер.

4.2. Обов'язки енергоменеджера:

- 1) енергетичне планування;
- 2) здійснення енергомоніторингу в будівлях, в яких розміщуються офісні, господарські і технічні будівлі Заповідника (далі – будівлі);
- 3) проведення поточного аналізу споживання енергії/енергетичних ресурсів та комунальних послуг за будівлями, виявлення причини відхилень від норми та їх усунення;
- 4) здійснення контролю за технічним станом будівель;
- 5) здійснення контролю за впровадженням енергоефективних заходів у будівлях;
- 6) забезпечення обміну інформацією та публікація інформації про споживання енергії/енергетичних ресурсів та комунальних послуг;
- 7) розроблення пропозицій щодо впровадження енергоефективних заходів у будівлях на наступний рік;
- 8) визначення потенціалу економії енергії/енергетичних ресурсів та комунальних послуг у будівлях;
- 9) здійснення моніторингу, розрахунку і оцінки показників ефективності використання енергетичних ресурсів;
- 10) прогнозування споживання енергетичних ресурсів;
- 11) здійснення контролю за досягненням індикативних та операційних цілей систем енергетичного менеджменту;
- 12) підготовка і виконання передбачених законодавством процедур щодо забезпечення енергосервісу у відповідних будівлях (у разі наявності діючих енергосервісних договорів);
- 13) формування заявки для Уповноваженої особи з публічних закупівель для проведення публічних закупівель енергоспоживчої продукції (товарів) та послуг, пов'язаних із споживанням енергії з дотриманням критеріїв енергоефективності;

- 14) забезпечення сертифікації енергетичної ефективності будівель відповідно до Закону України "Про енергетичну ефективність будівель";
- 15) розроблення та впровадження інформаційних матеріалів та навчальних програм для працівників та відвідувачів Заповідника, спрямованих на формування відповідального та ощадного ставлення до споживання енергії/енергетичних ресурсів та комунальних послуг;
- 16) навчання персоналу структурних підрозділів Заповідника;
- 17) розроблення та впровадження систем мотивації ефективного енергоспоживання;
- 18) підготовка до укладення договорів з підприємствами - постачальниками енергії/енергетичних ресурсів та комунальних послуг у межах затверджених лімітів споживання енергії/енергетичних ресурсів та комунальних послуг;
- 19) проведення розрахунку базових рівнів споживання енергії/енергетичних ресурсів та комунальних послуг будівлями;
- 20) інвентаризація будівель, які перебувають у володінні та/або користуванні (господарському віданні, оперативному управлінні) Заповідника або належать до сфери їх управління, із внесенням експлуатаційних та енергетичних характеристик до бази даних будівель;
- 21) збір, внесення та актуалізація в базі даних будівель відомостей щодо експлуатаційних та енергетичних характеристик будівель.

4.3. Енергоменеджер подає обґрунтовані пропозиції:

- директору та планово-економічному відділу - щодо впровадження енергоефективних заходів;
- планово-економічному відділу - щодо перегляду встановлених лімітів споживання енергії/енергетичних ресурсів та комунальних послуг у межах бюджетних призначень, спрямованих на оплату комунальних послуг та енергоносіїв, фінансування систем енергетичного менеджменту, впровадження енергоефективних заходів.

V. Енергетична політика та забезпечення її реалізації Заповідником

5.1. Декларація енергетичної політики розробляється енергоменеджером та затверджується директором Заповідника.

5.2. Розроблення вперше декларації енергетичної політики здійснюється протягом трьох місяців з дня призначення енергоменеджера.

5.3. Декларація енергетичної політики повинна базуватися на принципі постійного поліпшення.

5.4. Перегляд декларації енергетичної політики здійснюється після завершення строку встановлених індикативних цілей або за результатами моніторингу досягнення індикативних цілей систем енергетичного менеджменту.

5.5. Інформація про затвердження та перегляд декларації енергетичної політики доводиться до відома всіх працівників Заповідника.

VI. Енергетичне планування, що здійснюється Заповідником

6.1. Заповідник запроваджує процес енергетичного планування, що передбачає:

1) збір, обробку та проведення аналізу інформації про обсяги споживання енергії/енергетичних ресурсів та комунальних послуг будівлями за поточний та попередні періоди;

2) збір, обробку та проведення аналізу інформації про показники енергетичної ефективності будівель, перелік та стан впроваджених енергоефективних заходів;

3) розрахунок та встановлення операційних цілей систем енергетичного менеджменту;

4) визначення необхідних для досягнення цілей ресурсів та їх джерел;

5) визначення та документальне оформлення операційних цілей, переліку та послідовності заходів для досягнення встановлених цілей;

6) поточний та періодичний моніторинг виконання заходів та досягнення встановлених операційних та індикативних цілей;

7) підготовку та подання ДАЗВ звітної інформації про стан впровадження систем енергетичного менеджменту для подальшого подання вказаної інформації до Держенергоефективності за встановленою ним формою.

6.2. За результатами енергетичного планування розробляється План діяльності системи енергетичного менеджменту, яким визначаються:

1) операційні цілі системи енергетичного менеджменту;

2) завдання системи енергетичного менеджменту;

3) план впровадження енергоефективних заходів у будівлях;

4) ключові показники результативності роботи систем енергетичного менеджменту ;

5) план заходів щодо досягнення операційних цілей та виконання ключових показників результативності.

6.3. Операційні цілі систем енергетичного менеджменту повинні містити цільові показники скорочення обсягів споживання енергії/енергетичних ресурсів та комунальних послуг будівлями органу впровадження систем енергетичного менеджменту.

6.4. З метою забезпечення сталості реалізації енергетичної політики Заповідник в рамках енергетичного планування забезпечує щороку організаційний цикл постійного поліпшення систем енергетичного менеджменту та здійснення кожного із чотирьох етапів циклу: планування - виконання - перевірка - коригування:

1) планування - проведення аналізу і визначення індикаторів (показників) енергоефективності (ІЕЕ), постановку цілей, задач і розроблення планів заходів, необхідних для досягнення результатів, які сприятимуть підвищенню рівня енергетичної ефективності відповідно до енергетичної політики організації;

2) виконання - впровадження планів заходів, визначених систем енергетичного менеджменту;

- 3) перевірка - здійснення моніторингу та вимірювання досягнення:
 - операційних цілей систем енергетичного менеджменту;
 - індикативних цілей систем енергетичного менеджменту;
 - результатів виконання затверджених проектів;
- 4) коригування – прийняття управлінських рішень щодо перегляду цілей, планів заходів та проектів і вжиття інших заходів для постійного підвищення рівня енергоефективності.

VII. Забезпечення функціонування систем енергетичного менеджменту

7.1. З метою забезпечення функціонування систем енергетичного менеджменту енергоменеджер забезпечує виконання таких завдань:

- 1) збір експлуатаційних характеристик будівель згідно з додатком 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2021 року № 1460 «Про впровадження енергетичного менеджменту» ;
- 2) обстеження огорожувальних конструкцій та інженерних систем будівель (систем опалення, вентиляції, охолодження, кондиціонування, освітлення, холодного та гарячого водопостачання, електропостачання, газопостачання та інших систем будівлі);
- 3) утримання та обслуговування технічних засобів енергомоніторингу та енергоменеджменту;
- 4) здійснення контролю за технічними характеристиками будівель та інженерних систем;
- 5) підготовка річних та поточних (за потреби) звітів про стан огорожувальних конструкцій будівель, їх інженерних систем.

VIII. Забезпечення енергетичного моніторингу будівель

8.1. З метою оцінки ефективності використання енергії/енергетичних ресурсів та комунальних послуг, а також пошуку можливостей зниження витрат на енергетичні ресурси та підготовки необхідної інформації щодо потенціалу енергоефективності Заповідник впроваджує та забезпечує функціонування системи енергомоніторингу.

8.2. Основними завданнями системи енергомоніторингу є:

- 1) збір даних та виявлення відхилень у щоденній роботі;
- 2) вжиття необхідних заходів у разі зміни експлуатаційних характеристик будівель;
- 3) здійснення постійного контролю та моніторингу споживання енергії/енергетичних ресурсів та комунальних послуг;
- 4) прогнозування витрат та обґрунтування впровадження енергоефективних заходів.

8.2. Збір, внесення, обробка та оприлюднення даних про споживання енергії/енергетичних ресурсів і комунальних послуг здійснюється відповідно

до постанови Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2021 року № 1460 «Про впровадження енергетичного менеджменту».

ІХ. Моніторинг та оцінка показників діяльності і забезпечення поліпшення систем енергетичного менеджменту

9.1. Енергоменеджер проводить детальний аналіз споживання енергії в будівлях Заповідника, аналізує питоме споживання енергетичних ресурсів у розрізі кожної будівлі згідно з формами, що додаються до Плану діяльності системи діяльності системи енергетичного менеджменту Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника, затвердженого наказом Заповідника від 01.03.2023 № 19-од (Додатки №№ 1-3).

9.2. Енергоменеджер щомісяця проводять порівняльний аналіз споживання енергії/енергетичних ресурсів та комунальних послуг з фактичним споживанням у попередніх періодах та встановлюють причинно-наслідкові зв'язки між факторами, які призвели до відхилень у споживанні енергоносіїв.

9.3. Енергоменеджер разом з планово-економічним відділом щомісяця за результатами аналізу даних про споживання готує та подає директору відповідний звіт, у якому відображаються дані про фактичне споживання різних видів енергії/енергетичних ресурсів та комунальних послуг та фінансові витрати на них за відповідний період порівняно з аналогічними даними попередніх періодів та скорочення рівня викидів CO₂.

9.4. Зведена підсумкова звітність готується енергоменеджером для відображення дієвості впроваджених енергоефективних заходів, причин та факторів, що вплинули на обсяги споживання ресурсів тощо.

Х. Здійснення моніторингу впровадження системи енергетичного менеджменту

10.1. Моніторинг впровадження системи енергетичного менеджменту здійснюється Держенергоефективності шляхом ведення відповідних реєстрів відповідно до Закону України «Про енергетичну ефективність».

10.2. Заповідник подає ДАЗВ інформацію про стан і результати впровадження систем енергетичного менеджменту для подальшого подання вказаної інформації до Держенергоефективності за встановленою ним формою та у визначені строки.

ХІ. Правила здійснення інформаційної взаємодії систем енергетичного менеджменту з іншими інформаційними системами

11.1. Для забезпечення технічної можливості обміну даними Заповідник збирає та оприлюднює на офіційному веб-сайті установи інформацію про споживання енергоресурсів.

11.2. Держенергоефективності забезпечує моніторинг оприлюднення відомостей про споживання оприлюднених органами впровадження систем енергетичного менеджменту відкритих даних.

11.3 З метою виконання функції системи енергетичного менеджменту за запитом Заповідника енергопостачальні організації, оператори систем передачі та/або розподілу електричної енергії та оператори газорозподільної системи подають інформацію щодо обсягів поставленої ними енергії/енергетичних ресурсів і комунальних послуг та інформацію щодо спожитої енергії споживачами в розрізі різних типів споживачів, розміщених у межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць, з урахуванням законодавства щодо захисту персональних даних та забезпечення комерційної таємниці.

Начальник відділу з охорони праці,
цивільного захисту, пожежної та
радіаційної безпеки

Юлія ЧАЛА